

# En Døende Planet og et Forladt Folk

Den Mellemlstatslige Panel om Klimaændringer (IPCC) blev oprettet i 1988 for at give beslutningstagere nøjagtige vurderinger af klimavidenskaben. Dets rapporter er forsigtige, forhandlede dokumenter: hvert ord i *Sammenfatning for Beslutningstagere* skal godkendes ikke kun af forskere, men også af regeringer – inklusive dem, der er mest investeret i fossile brændstoføkonomier. Denne proces har givet verden viden, men også illusioner: en følelse af, at katastrofen er fjern, usikkerheden stadig stor, og at der stadig er tid.

Sandheden er en anden. De virkninger, IPCC forudsagde for slutningen af dette århundrede, er allerede her. Menneskeheden står ikke over for en fremtidig trussel, men lever gennem selve sammenbruddet, som engang blev antaget at tilhøre morgendagen.

Og klimanedbruddet er ikke det eneste område, hvor denne blindhed afsløres. **Siden slutningen af 2023 har den igangværende ødelæggelse af Gaza blottet den samme manglende evne til at konfrontere virkeligheden: den samme afvisning af at anerkende forbrydelser, mens de udfolder sig, de samme begrundelser for det uforsvarlige, den samme tavshed, hvor samvittighed kræves.** Ligesom med klimaet behandles det, der opfattes som uundgåeligt, i virkeligheden som en proces – en proces, der kunne stoppes, men i stedet får lov til at accelerere.

En døende planet og et forladt folk er ikke isolerede tragedier. De er symptomer på en enkelt civilisationssygdom: en villighed til at ofre sandhed, retfærdighed og selve livet for at bevare illusionen om kontrol.

## Hvor Virkeligheden Har Overhalet Forudsigelserne

Rekorden er klar: IPCC har konsekvent undervurderet tempoet og alvoren af klimaændringerne. Selvom dens forudsigelser generelt har peget i den rigtige retning, har virkeligheden overhalet dem, nogle gange med årtier.

### Arktisk Havis

- **Forudsigelse:** IPCC's Første Vurderingsrapport (1990) antydede, at store fald i sommerens arktiske havis ville ske mod slutningen af det 21. århundrede.
- **Virkelighed:** I 2020 var sommerens havisudbredelse allerede faldet med omkring 40 % sammenlignet med 1979. Næsten isfrie somre forventes nu inden for de næste to årtier. Arktis opvarmes fire gange hurtigere end det globale gennemsnit.
- **Reference:** National Snow and Ice Data Center; Notz & Stroeve (2016); IPCC AR6 (2021).

### Globale Temperaturer

- **Forudsigelse:** Anden Vurderingsrapport (1995) forudså opvarmning på 0,1–0,2 °C pr. årti.
- **Virkelighed:** Siden 1980 er de globale overfladetemperaturer steget med ~0,2 °C pr. årti. De sidste otte år har været de varmeste nogensinde registreret.
- **Reference:** NASA; NOAA; Verdens Meteorologiske Organisation (WMO).

## Hedebølger

- **Forudsigelse:** Tredje Vurderingsrapport (2001) angav, at mere hyppige og intense hedebølger sandsynligvis ville forekomme i slutningen af det 21. århundrede.
- **Virkelighed:** Europas hedebølge i 2003, Ruslands hedebølge i 2010 og Stillehavets nordvests varmekuppel i 2021 var så ekstreme, at attribueringsstudier konkluderede, at de næsten ville have været umulige uden menneskeskabt opvarmning.
- **Reference:** Otto et al. (2021); Philip et al. (2021).

## Havniveaustigning

- **Forudsigelse:** Fjerde Vurderingsrapport (2007) forudså 18–59 cm havniveaustigning inden 2100, men udelukkede eksplicit hurtige isark-dynamikker.
- **Virkelighed:** Den observerede stigning overgår allerede mellemstore fremskrivninger, og nuværende estimater antyder, at ~1 meter stigning inden 2100 er sandsynlig.
- **Reference:** IPCC AR6 (2021); DeConto et al. (2021).

## Isark

- **Forudsigelse:** Tidligere rapporter antydede, at Grønlands og Antarktis' isark ville forblive stort set stabile i århundreder.
- **Virkelighed:** Begge mister nu masse hurtigt. Grønland alene taber ~278 gigaton is årligt, og Vestantarktis viser accelererende tilbagetrækning.
- **Reference:** IMBIE (2020); Shepherd et al. (2018).

## Permafrost og Metan

- **Forudsigelse:** Betydelige udslip fra permafrost og metanklathrater blev anset for en fjern mulighed, flere århundreder væk.
- **Virkelighed:** Metankoncentrationerne er steget kraftigt siden 2007 (~12 ppb/år). Boblende metansøer i Sibirien og optøende permafrost i Alaska og Canada viser, at destabiliseringen allerede er begyndt.
- **Reference:** NOAA; Walter Anthony et al. (2016).

## Havets Varmeindhold

- **Forudsigelse:** Modeller forudså stabile stigninger, men med stor usikkerhed.
- **Virkelighed:** Havene har absorberet mere end 230 zettajoule varme siden 1980, med de seneste år, der viser rekordstore stigninger, der overgår modelgennemsnit.
- **Reference:** Cheng et al. (2023).

## Ekstrem Nedbør

- **Forudsigelse:** AR4 (2007) advarede om, at kraftige nedbørshændelser sandsynligvis ville intensiveres senere i århundret.
- **Virkelighed:** Katastrofale oversvømmelser har allerede ramt – Pakistan i 2010 og 2022, Centraleuropa i 2021 og det amerikanske Midtvesten gentagne gange – med intensiteter langt ud over historiske baseline.
- **Reference:** IPCC AR6 (2021); Lau et al. (2022).

## Atlantens Meridionale Overturning Circulation (AMOC)

- **Forudsigelse:** AR4 antydede, at svækkelse kunne ske over århundreder.
- **Virkelighed:** Observationer viser, at AMOC nu er på sit svageste i mindst et årtusinde. Tidligvarselindikatorer peger på mulig kollaps inden for årtier.
- **Reference:** Caesar et al. (2021); Boers (2021).

## Skovbrande

- **Forudsigelse:** Tidlig IPCC-rapporter nævnte brandrisiko kun i forbifarten.
- **Virkelighed:** Australiens Black Summer (2019–20), Californiens megabrande og massive brande i Sibirien, Grækenland og Canada afslører brandadfærd langt ud over 1900-tallets normer.
- **Reference:** Abatzoglou & Williams (2016).

## Økosystemkollaps

- **Forudsigelse:** TAR (2001) forudså ændringer i arternes udbredelse og tab af biodiversitet senere i århundret.
- **Virkelighed:** Polvandringer og opadgående migrationer er allerede dokumenteret. Koralrev, som engang forventedes at nedbrydes gradvist, har mistet halvdelen af deres dække på kun tre årtier.
- **Reference:** Parmesan & Yohe (2003); Hughes et al. (2018); IPCC AR6 (2021).

## Gletsjertilbagetrækning

- **Forudsigelse:** FAR (1990) forventede langsom og stabil tilbagetrækning.
- **Virkelighed:** Tusindvis af bjerggletsjere er allerede forsvundet, og mange flere forventes at forsvinde helt inden for årtier.
- **Reference:** Zemp et al. (2019); IPCC SROCC (2019).

## Havforsuring

- **Forudsigelse:** AR4 (2007) noterede forsuring som en bekymring, men uden stærk vægt.
- **Virkelighed:** Havets pH-værdi falder hurtigere end forventet, hvilket truer skaldannende organismer, koralrev og fiskeri.
- **Reference:** Doney et al. (2020).

## Kulstofdræn

- **Forudsigelse:** Modeller antog, at naturlige dræn (hav og skove) ville fortsætte med at absorbere omkring halvdelen af menneskeskabte CO<sub>2</sub>-udledninger gennem århundredet.
- **Virkelighed:** Observationer viser svækket kapacitet. NASAs OCO-2-satellit afslørede, at 2023 havde det svageste landdræn i to årtier. Dele af Amazonas er allerede netto kulstofkilder.
- **Reference:** Gatti et al. (2021); NASA OCO-2.

## Jordens Energibalancering

- **Forudsigelse:** En gradvis stigning var forventet.
- **Virkelighed:** Satellitdata viser, at Jordens energibalancering er fordoblet siden 2005 og nåede ~1 W/m<sup>2</sup> i 2023 – dobbelt så meget som IPCC's "bedste estimat."
- **Reference:** Loeb et al. (2021).

Konklusionen er uundgåelig: Verden bevæger sig ikke *hurtigere end videnskaben*, men *hurtigere end IPCC's forsigtige konsensus*.

## Den Videnskabelige Metode og Landingsbanen

Den videnskabelige metode kræver, at når forudsigelser fejler, skal hypoteser justeres. Men i klimavidenskaben, selvom retningen af ændringerne har været korrekt, er tempoet og alvoren konsekvent blevet undervurderet. I stedet for kraftigt at omkalibrere, tøver IPCC-rapporter: "lav tillid," "middel aftale," "meget sandsynligt inden 2100." Dette sprog tjener politisk konsensus, men forråder videnskabelig hast.

Konsekvensen er fatal. Beslutningstagere og offentligheden beroliges med, at der stadig er tid, når den sikre stopafstand i virkeligheden er væk.

Klimaændringerne udfolder sig ikke på papir; det er en højrisiko-landing.

- **Flyet:** Menneskelig civilisation, tung med fossilt brændstofinerti.
- **Landingsbanen:** Kulstofbudgettet – forkortet af udledninger, svækkede dræn, undervurderede tilbagekoblinger.
- **Bremserne:** Afbødning og tilpasning, sløvet af politisk forsinkelse.
- **Piloterne:** Valgte ledere, der mislæser instrumenterne, overvurderer landingsbanen og undervurderer bremseaktionen.

I flyulykker fører illusioner om margin til overskridelser af landingsbanen. I klimaet gælder den samme dynamik. Illusioner om kulstofbudget og drænsens robusthed har ført os til kanten af overskridelse. Vi har måske allerede passeret punktet uden tilbagevenden.

Krasjet betyder måske ikke udryddelse, men det vil betyde kaskaderende fejl i de systemer, der opretholder os – mad, vand, sundhed, sikkerhed, stabilitet.

## Klima, Hylderier og Fordømmelse af Forvaltning

Den moralske fiasko i klimabenægtelse og politisk vold er ikke adskilt. De krydser hinanden på måder, der afslører dybden af menneskehedens hykleri. Vestlige regeringer og medier fordømmer ofte muslimer som en trussel og stempler dem som "terrorister." Men de samme lande destabiliserer Jordens klima, hvilket gør store dele af verden – især i muslimsk-dominerede regioner i Mellemøsten, Nordafrika og Sydasiens – stadig mere ubeboelige.

Ironien er skarp. Per capita drivhusgasudledninger i mange muslimske lande er kun en brøkdel af dem i Vesten. Mange samfund i disse regioner lever tættere på bæredygtighed end industrialiserede samfund, enten af nødvendighed eller design. Og inden for islam er *khalifa* – forvaltning af skabelsen – en kerneværdi. Den insisterer på, at menneskeheden er betroet omsorgen for Jorden, ikke bemyndiget til at plyndre den. Denne etik er fuldstændig uforenelig med et system, der ofrer skove, oceaner og atmosfæren for kortsigtet profit.

Når vestlige nationer kalder dem med mindre fodaftryk for "terrorister," mens deres egne økonomier driver planetarisk sammenbrud, er det bogstaveligt talt gryden, der kalder kedlen sort. Endnu værre afslører det en dybere angst: værdierne om forvaltning og tilbageholdenhed står som en trussel mod en udnyttende orden bygget på benægtelse, forbrug og dominans. **Historien vil dømme, hvem der var terroristerne.**

## Konklusion

IPCC har givet menneskeheden uvurderlig viden, men ved at skjule sine advarsler bag forsigtig konsensus har den givet beslutningstagere en illusion af tid, der ikke længere findes. Vi er passagerer på et fly, hvis piloter har mislæst instrumenterne, overvurderet landingsbanen og undervurderet glatheden på asfalten. Et krash er nu det mest sandsynlige resultat.

Men selv dette overser den dybere sandhed. Værdien af menneskehedens overlevelse hviler ikke kun på, om vi kan holde klimaet stabilt. Den hviler også på, om vi kan bevare vores moralske kompas intakt. **Ødelæggelsen af Gaza, der har været igang siden slutningen af 2023, viser den samme patologi som klimakollapset: grusomheder behandlet som uundgåelige, processer, der kunne stoppes, får lov til at accelerere.** Den samme blindhed, der bedøver vores respons på stigende have og brændende skove, bedøver også vores respons på menneskelig lidelse, når det er politisk ubelejligt.

Hvis vi ikke vil forsvare de sårbare, hvis vi ikke vil nægte grusomheder, hvad forsøger vi så præcist at bevare i kampen mod klimakollapset? En civilisation, der gratulerer sig selv, mens den forråder både planeten og dens folk, fortjener ikke retten til at bestå.

Klimakrisen viser, at vi ikke kan se den fysiske landingsbane klart. Gaza viser, at vi heller ikke kan se den moralske landingsbane. Sammen vidner de om, at overskridelsen ikke kun er nært forestående – den er allerede i gang. Begge er processer, begge kan stadig stoppes, men kun hvis menneskeheden finder det mod, den hidtil har nægtet.